

Superdotats i desafiants

Sabem que tenir un fill superdotat pot ser una experiència exigent. I si a més aquest fill utilitza les seves capacitats amb una actitud **desafiant cap als adults**, la situació pot fer-se força difícil de pair.

L'actitud desafiant, de per si freqüent en adolescents, s'agreuja en el superdotats quan consideren que **ningú no els comprèn**. Fins i tot pot fer que un nen de 4 o 5 anys es comporti com un **adolescent precoç**.

A risc de generalitzar massa, i sense voler fer un text acadèmic, deixeu-me basar-me en la meua experiència per apuntar possibles actituds que poden ajudar els pares que es trobin en aquesta situació. Per temes pràctics em referiré a adolescents, tot i que el que ve a continuació pot afectar nens de totes les edats.

Quan ajuntem una agilitat mental destacable i una empatia encara en desenvolupament, ens trobem amb nois que tenen facilitat per dir les paraules adequades per treure'ns de polleguera. Saben prémer el botó vermell que ens encén els ànims i ens fan canviar d'humor en dècimes de segon.

El desafiament pot tenir com a destinataris a pares, psicòlegs, professors... aquells adults que intenten, amb poc èxit, ajudar-los. Aquests nens no es deixen ajudar perquè consideren internament que han de ser capaços de sortir-se'n sols gràcies als seus propis recursos. I, a més... com poden deixar-se ajudar per adults, si aquest són gran part del problema per a ells?

Possiblement, com a pare, portes molt de temps intentant sense èxit canviar la seva forma de ser. Fer-la més oberta, més tranquil·la, més carinyosa, més esforçada... Si no t'ha funcionat res del que has fet, ara és el moment de **començar a canviar tu**, per tal de que comencin a canviar les coses a casa. Perquè el teu comportament és la millor manera d'ajudar-lo.

PER AJUDAR-LO A CANVIAR, CANVIA TU LA MANERA D'AJUDAR-LO

No t'ho prenguis personalment

Els lectors de més edat recordaran en Pepe Pótamo i el seu "Hipoaullido huracanado" (https://www.youtube.com/watch?v=sN3R8bE_BDg). Doncs bé:

aquests joves també fan el seu “hipoaulido huracanado”, perquè necessiten esbravar-se, deixar anar tot el que porten dins, buidar el neguit. Poden deixar anar enormes menyspreus, insults o cares molt llargues que mostren el seu enuig.

Sovint no entendràs el perquè d'aquest mal humor, però no t'hi capfiquis. No entris en discussions. No caiguis en les seves provocacions. No t'ho has de prendre personalment: només estan mostrant la seva lluita contra un món que no els comprèn i on se senten diferents. Escolta'ls amb calma, des de l'amor, i procura no caure en una provocació que només duria a guerres incendiàries¹.

Potser et faci la sensació que estàs deixant “guanyar” el teu fill, que se surti amb la seva. Que perdràs el seu respecte. Però has de recordar que no estem en una guerra de poders sinó en una relació entre persones. Ell necessita sentir que marca el ritme, que està al nivell dels adults. Quan li hagi passat el “calentón”, i un cop més tranquils tots, ja podreu reprendre el tema amb més calma i sensibilitat.

Recorda també que un adolescent pot percebre més agressivitat en les teves paraules de la que hi ha en realitat (per exemple, en uns comentaris nostres sobre el seu comportament) i que les seves reaccions són també més explosives del que podries considerar lògiques. No sobreanalitzis els perquès ni t'ho prenguis personalment; és una reacció purament biològica².

No el jutgis; mira primer de comprendre'l

L'autoexigència que es marquen aquests nois pot ser enorme. De vegades prefereixen no intentar alguna cosa si no estan segurs al 100% de que se'n sortiran. Des de fora ens sembla que *passen* de tot, però només és el temor a no estar a l'alçada dels seus propis requeriments.

Prefereixen dir que no volen canviar, que la culpa és dels altres, o que no els cal ajuda externa. La causa és que primer els caldria enfrontar-se amb la idea de que no són perfectes³ i això els neguiteja enormement.

Aquests joves són conscients de que jutgen tothom amb uns criteris superrestrictes, i també s'apliquen aquests criteris a ells mateixos⁴. I, amb aquesta pressió, se'ls fa

¹ Això sí, amb un límit clar de no permetre violència física.

² A l'adolescència és més activa la part del cervell més emocional, localitzada a sota de l'escorça. Per això, si l'escorça no ho calma, surten molt ràpidament emocions molt fortes. Si ensenyem una foto amb una cara neutra a un adolescent, s'activa l'amígdala i perceben una hostilitat que un adult (al qual se li activa només l'àrea prefrontal, la del raonament) no veu. Per això els adolescents poden ser més agressius sense que n'entenguem el motiu. (“Tormenta cerebral”, Daniel J. Siegel)

³ Un bon exemple el trobem a la pel·lícula “El indomable Will Hunting”, on el protagonista (superdotat) prefereix envoltar-se de gent de poc nivell intel·lectual per tenir un entorn perfectament controlat i on pot mantenir la seva “perfecció” sense reptes inesperats.

⁴ En el cas contrari, no estarien sent justos. I la justícia és un valor molt interioritzat entre aquests joves. Si consideren que no reben un tracte just poden esclatar sense avís. O l'altra cara de la mateixa

difícil viure el dia a dia: si alguna cosa no surt exactament com desitjaven, o no és totalment del seu gust, el apareix una gran sensació de frustració. Per això decideixen que és millor no marcar-se grans objectius si no estan completament segurs d'assolir-los.

Els adults del seu entorn veiem nois que passen de tot, o que exploten sovint (degut a la frustració esmentada). Els etiquetem de ganduls i els volem allisonar, corregir, i els diem que no s'estan comportant correctament... quan ells ja en són plenament conscients. Ho reben com una prova de la pròpia seva imperfecció i encara es revolten més.

Sabent les causes d'aquest comportament, segurament et serà més fàcil empatitzar amb ells i viure amb més calma aquestes reaccions, evitant donar lliçons i "moralina". I quan calgui transmetre un missatge corrector, fes-ho de forma curta i clara, sense esplaiar-te en el missatge. Per exemple: "Andrea, el que acabes de fer ha faltat al respecte de la mare, sisplau no tornis a fer-ho". I llavors ja pots tancar el tema, doncs el teu fill ja ha entès el missatge i no per dedicar-hi més temps o discussions

afegiràs cap valor més a la conversa.

L'única manera d'ensenyar-los a respectar-nos és amb el nostre exemple... i paciència

Els nois dels quals estem parlant solen, com molts adolescents, portar malament el tema del respecte (especialment cap els adults més propers). Demanen molt de respecte a la seva persona, a les seves idees, al seu espai físic... però sovint no en donen a canvi la mateixa quantitat. Des de fora semblaria egoisme, però torna a haver temes biològics entre les causes⁵.

Com a pare, respecta la seva forma de ser. De forma sincera. No n'hi ha prou amb dir que el respectes si les teves mirades o comentaris quan creus que no et sent són de desaprovació. D'acord, hi ha coses d'ell que no t'agraden i algunes potser xoquen

moneda: saben que fan mal amb les seves paraules, però busquen justificar-ho ("s'ho mereixia") abans de reconèixer que han estat injusts.

⁵ L'escorça prefrontal del cervell, fonamental per al desenvolupament de l'empatia (entre d'altres funcions bàsiques, com el pensament lògic), està encara en desenvolupament durant l'adolescència. Alguns joves no comencen a sentir empatia fins als 20 anys. (S. Blakemore, University College London, Institute of Cognitive Neuroscience)

directament amb el teu ideal de família o els teus valors: que no t'expliqui res, que es tanqui tanta estona a l'habitació, que contesti amb mala educació... Però recorda que la seva personalitat té d'altres punts molt bons. Si aconsegueixes mirar i admirar les coses bones que té, se sentirà recolzat i amb prou autoconfiança per parlar amb tu. D'igual a igual. Sense condescendència. Ell té una forma pròpia i diferent de veure i entendre el món, i hauràs d'acceptar-la sense jutjar, encara que no la comparteixis.

Respecta el seu espai. Si vols entrar a la seva habitació, truca a la porta abans. Si vols parlar amb ell al seu "territori" demana-li permís i estigues preparat per acceptar un "no". I fins i tot si accepta, pot ser que estigui tota l'estona mirant-te amb ganes de que marxis. El seu espai és sagrat, i tu ets un intrús.

Sigues breu. I si no et vol al seu espai, caldrà buscar altres moments i espais per al diàleg que no afectin el seu sentiment de territorialitat.

Les converses les marcarà ell. Accepta-ho si vols tenir una via de comunicació.

Encara que sembli que ho estigui demanant, perquè no t'escolta o no et parla, no passis del teu fill. Segueix demostrant-li amor, i escoltant-lo quan vulgui parlar. Si veus que els temes que li comentes no desperten el seu interès, no forçis la conversa. Busca temes que a ell li agradin, encara que a tu et semblin poc interessants o et costi seguir-lo. I si al final trobeu un tema comú, celebra-ho i aprofita-ho!

©1999 ZITS Partnership

Límits, sí. Lluita de poders, no.

Difícilment el teu fill et concedirà gaire autoritat sobre la seva persona, i menys encara davant d'altra gent. Possiblement no faci cas a instruccions com, per exemple, "demana perdó al teu germà". Ell vol demostrar que està, com a mínim, al nivell dels altres adults i no acceptarà ser tractat com un subordinat.

Ara que ja ho saps, evita les típiques discussions que només volen que “et donin la raó” o quedar bé davant dels altres. Recorda que no es tracta de guanyar una lluita de poders (ni de demostrar-li “qui mana aquí”), sinó d'educar el teu fill de la millor manera possible.

Els límits han de ser pocs i clars. No pots mantenir els mateixos límits que tenia quan era nen, i possiblement cal ser més flexible que amb d'altres nois de la mateixa edat. La seva tendència natural a saltar-se els límits, a provocar⁶ farà que les discussions siguin contínues. Haurem d'aprendre a relaxar-nos amb alguns temes conforme els fills van creixent, però tenint sempre clar aquells altres límits que NO són negociables. Parla amb la teva parella, marca els temes que són innegociables i explica'ls al teu fill.

Així doncs, de límits, pocs, clars i compartits.

Tu ets l'adult. No ho oblidis.

Recorda sempre que tu ets l'adult. No pots posar-te al seu nivell i entrar en guerres dialèctiques, menyspreus o insults perquè li estaries ensenyant que aquesta és la forma correcta de comportar-se... i no ho és.

Això no sempre és fàcil. Tu ets qui ha de saber mossegar-se la llengua per no contestar malament, qui ha de mostrar respecte encara que no en rebis, qui ha de saber retirar-se a temps abans d'una discussió que s'aproxima... Recorda que ell té un problema, i que no actua així per fastidiar-te sinó perquè no pot o no sap canviar.

Per aconseguir mantenir-te en el teu comportament de persona adulta, hauràs d'estar bé amb tu mateix. Tranquil, descansat, equilibrat... Cuidant també la teva relació de parella... Aquestes han de ser les teves prioritats, doncs només així aconseguiràs estar bé per al repte que tens al davant.

No defalleixis.

Oblida, si algun cop el tens, el sentiment de fracàs. Com a pare ets fantàstic, però t'ha tocat un cas més complicat de l'habitual. El sentiment de fracàs no t'aporta res, ans el contrari. Et farà sentir incapaç, sense confiança en tu mateix com a pare, i des d'aquesta sensació d'impotència no et podràs enfrontar al repte d'educar el teu fill. Millora allò que puguis, i celebra allò que ja fas bé. I no et comparis a tu ni al teu fill amb els pares o fills ideals de llibres, pel·lícules... No són reals, i la comparació et farà sentir pitjor.

⁶ L'adolescent de per si busca formes de saltar-se els límits per tal d'establir els camins neuronals correctes en el seu cervell. Ell prova, s'equivoca, encerta... i modela el seu cervell. Sense reptar a l'autoritat no desenvoluparia el seu cervell amb igual fermesa.

Conclusió

Al final, el teu esforç i constància acabaran donant resultats. Segurament trigaran més anys del que t'agradaria. I tot i així, possiblement en el futur el teu fill tindrà una forma de ser diferent de la que trobaríem a un hipotètic "Manual del fill perfecte". Però això no t'ha d'impedir estimar-lo i respectar-lo com és.

Molta sort i molt d'amor.

Si aquest document t'ha estat interessant, estaré encantat de rebre els teus comentaris a través de www.carlesventura.com.

I si el vols compartir, t'agrairé que n'esmentis l'origen (Carles Ventura, Coach). Gràcies.

©1999 ZITS Partnership

